

Protocol

**Medicijnverstrekking & medisch Handelen
op de PCBO scholen.**

Inhoud

1. Inleiding medicijnverstrekking en medisch handelen	3
2. Leerling wordt ziek op school	4
3. Het verstrekken van medicijnen in noodsituaties	5
4. Reguliere medische handelingen	6
Bijlage 1 Voorbeeld toestemmingsformulier	7
Bijlage 2 Afspraken met betrekking tot het uitvoeren van medische handelingen	9
Bijlage 3 Hoe te handelen bij een calamiteit	11

1. Inleiding medicijnverstrekking en medisch handelen

Standpunt bestuur

Als personeelsleden worden betrokken bij de zorg rond een (chronisch) zieke leerling, dan worden zij daarmee partners in die zorg. In zo'n geval zou het voor kunnen komen dat personeelsleden gevraagd worden om een medische handeling bij een leerling uit te voeren, waartoe zij niet bekwaam zijn. Deze, niet alledaagse, positie van een personeelslid wordt door het bestuur uiterst serieus genomen. Daarom vindt het bestuur dat haar personeelsleden **geen medische handelingen** mogen uitvoeren.

In zeer uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen bestuur, schooldirecteur, ouders en een individueel personeelslid, kan een uitzondering worden gemaakt, die dan zorgvuldig moet worden vastgelegd en regelmatig moet worden geëvalueerd. Het kan zijn dat school eist dat het personeelslid een bekwaamheidsverklaring haalt. Heeft de medewerker namelijk geen bekwaamheidsverklaring, dan kan hij/zij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het personeelslid dat onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts een medische handeling (BIG) verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het bestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Door helder te zijn over de beleidslijnen, de (on)mogelijkheden en door de afspraken vast te leggen, wordt zoveel mogelijke zekerheid aan leerling, ouders, personeelsleden en schoolleiding geboden rondom de medische zorg voor leerlingen. Ook voor de verzekeraar van de school/ het bestuur moet duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld.

De praktijk

De medewerkers van PCBO Rheden krijgen geregeld te maken met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Soms krijgt de school het verzoek van ouders om hun kind de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen.

Met het oog op de gezondheid van leerlingen is het van groot belang, dat personeelsleden in alle situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken.

Uitgangspunt van dit protocol is dat er **geen medicijnen** worden verstrekt aan leerlingen.

Er zijn drie te onderscheiden situaties:

- de leerling wordt ziek op school (zie hoofdstuk 2);
- het verstrekken van medicijnen op verzoek (zie hoofdstuk 3) en
- medische handelingen (zie hoofdstuk 4).

Dit protocol voorziet in richtlijnen waarbij voor alle betrokken partijen de beste voorwaarden worden georganiseerd, maar in de praktijk zal bij spoedgevallen altijd een afweging tussen protocollaire en pragmatische zaken moeten plaatsvinden.

2. Leerling wordt ziek op school

Meestal komt een leerling 's morgens gezond op school en soms krijgt hij of zij tijdens de schooluren last van hoofd-, buikpijn of ander ongemak bijvoorbeeld na een insectenbeet.

Eerder was het zo dat een personeelslid – zonder eerst toestemming te vragen aan de ouders - een “paracetamolletje” verstrekke of Azaron op de plaats van een insectenbeet wreef.

Een probleem bij het meteen reageren met een middeltje is dat een personeelslid niet deskundig is om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is daarom geboden.

Uitgangspunt is dat er **geen medicijnen** (dus ook geen drogistenmedicijnen) worden verstrekt en dat een leerling die ziek is geworden, naar huis moet. Bij ander ongemak vindt overleg met de ouders/verzorgers plaats.

Hierbij geldt een aantal stappen:

1. Zorg dat tijdens het organiseren van opvang van de zieke leerling, hij/ zij niet alleen blijft.
2. Lees in de klassenmap/kind dossier of er speciale (medische) notities zijn betreffende deze leerling of vraag informatie over de leerling op bij de school directeur of ib'er.
3. Neem meteen contact op met de ouders of het opgegeven waarschuwings-adres als de ouders niet direct te bereiken zijn. Hierdoor weten ze dat er iets aan de hand is met hun kind. De medewerker overlegt wat er moet gebeuren: komt er iemand naar de school, is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wanneer wordt de leerling opgehaald, gaat school met de leerling meteen naar de huisarts of het ziekenhuis enz.
4. Als de inschatting voor medische zorg dusdanig is, dat het oordeel van een arts vereist is, bel dan met een huisarts of een huisartsenpost in de buurt en als die niet bereikbaar zijn, met 112 over hoe verder te handelen.
5. Daarna wordt de schoolleiding geïnformeerd.

Uitgangspunt is: men handelt zo zorgvuldig mogelijk en conform dit protocol, dat aan alle personeelsleden is uitgereikt en dat ook op de site staat, zodat de ouders het ook kennen.

Afspraken PCBO Rheden

- a. Waarschuwingnummers (van ouders/verzorgers en vervangers bij afwezigheid) staan in de leerlingenadministratie en worden jaarlijks geactualiseerd.
- b. In de klassenmap -map zit een uitdraai van de gegevens, zodat elke leerkracht, pedagogisch medewerker en ook een eventuele vervanger, de waarschuwingnummers meteen ter beschikking heeft.
- c. Op deze lijst staan ook bekende gegevens m.b.t. allergieën en/of medicijngebruik, zoals deze door de ouders gemeld werden bij aanmelding.
- d. En over levensbedreigende zaken (bijv. een noten- of bijensteekallergie) staat een aparte vermelding in een gekleurd veld op de lijst met expliciete vermelding bij de algemene info voor een vervanger.
- e. De arts, uit de buurt, die bereid is om in noodgevallen actie te ondernemen is bekend; naam, adres en telefoonnummer staan in de klassenmap.

3. Het verstrekken van medicijnen in noodsituaties

Leerlingen gebruiken soms medicijnen of andere middelen die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma of antibiotica of een spuit voor behandeling van de gevolgen van allergieën, of iets dergelijks. Ouders vragen dan soms aan de schoolleiding of een personeelslid deze middelen wil en kan verstrekken. Het verstrekken van deze middelen is een medische handeling.

Het bestuur neemt hier het volgende standpunt in:

1. Op school verrichten de medewerkers geen reguliere medische handelingen.
2. Op school verstrekken de medewerkers geen regulier toe te dienen medicijnen; het is daarmee aan de ouders om zorg te dragen voor het organiseren van deze zorg. Hiertoe kunnen de ouders afspraken met de school vastleggen (ruimte, tijd, etc.) (zie bijlage 2);
3. Voor leerlingen waarbij het noodzakelijk is om in een acute situatie onmiddellijk een levensreddende spuit toe te dienen, zoals bij een notenallergie en bijensteken, vullen de ouders met de schoolleiding bij de inschrijving van hun kind een formulier in om de zorg hieromtrent te organiseren. Op dit formulier staan de plichten van ouders en school omschreven en daar tekenen zij beiden voor.

De ouders tekenen ervoor dat zij:

- a. Het formulier volledig naar waarheid invullen en een verklaring van de behandelend arts bijvoegen.
- b. Het initiatief zullen nemen om met medewerkers, die na overleg met de directie vrijwillig hebben ingestemd om deze zorg op zich te nemen, in overleg te gaan om de wijze van toediening van het noodmedicijn te bespreken.
- c. Bij de start van een nieuw schooljaar contact op nemen om de stand van zaken opnieuw te bespreken met de betrokken medewerkers.
- d. Direct contact op nemen met de school bij verandering van de medische conditie van hun kind, van het medicijn of bij verandering van de manier waarop het medicijn verstrekt moet worden of de medische handeling moet worden uitgevoerd.
- e. Zorgen voor voldoende medicijn op school in oorspronkelijke verpakking, met etiket, voorschrift en de naam van de leerling.
- f. En zelf letten op de vervaldatum van de medicijnen.

De directie van de school tekent ervoor dat:

- a. Zij zorgt dat het bovengenoemde formulier met de afspraken op een voor alle betrokkenen bekende, duidelijke plaats is opgeborgen.
- b. Er een ruimte beschikbaar is.
- c. En dat zij de ouders tijdig op de hoogte brengt als de betrokken medewerkers er onverhoopt niet zijn.

Er moet naar gestreefd worden dat er op allen werkdagen een medewerker aanwezig is, die het medicijn kan toedienen. De medewerkers moeten zelfstandig kiezen voor het uitvoeren van de handelingen en mogen daartoe nooit gedwongen worden.

Op het formulier worden daarnaast de omstandigheden waaronder de medicijnen moeten worden verstrekt verder vastgelegd.

Door het formulier zorgvuldig in te vullen en te ondertekenen, geven ouders duidelijk aan wat voor het welzijn van hun kind belangrijk is, en de school weet precies wat moet worden gedaan en waar ze verantwoordelijk voor zijn.

Enkele praktische adviezen:

- a. Als het gaat om het verstrekken van reguliere medicijnen gedurende een lange periode, dan vervult de school hierin geen rol! De ouders moeten het initiatief nemen voor een overleg om de reguliere medicatie te organiseren en weten dat zij daarvoor geen personeelsleden kunnen inschakelen. **Wijs ze daarop bij de inschrijving.**
- b. Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling niet goed op een acuut medicijn, waarvoor dus een formulier en een noodspuit aanwezig is, reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van het medicijn, dan moet direct met ouders, de huisarts of zelfs het ziekenhuis gebeld worden. Volg bij een ernstige situatie de richtlijnen in bijlage 3.

4. Reguliere medische handelingen

Het bestuur vindt dat personeelsleden geen medische handelingen mogen uitvoeren. In uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen bestuur, de ouders en eventueel huisarts en specialist, kan worden nagegaan of het in acute allergiereacties mogelijk is om toch medisch te acteren. De medewerking die in dat geval zal worden verleend, bestaat uit het beschikbaar stellen van een ruimte en de zorg voor een adequate opslag van de medicatie (zie ook hoofdstuk 3).

Dit houdt concreet in, dat reguliere medische handelingen, bijvoorbeeld het op regelmatige tijden toedienen van injecties, zetpillen of sondevoeding als gevolg van een chronische ziekte of aandoening, **te allen tijde** door ouders dienen te worden uitgevoerd of door een bevoegde derde die daarvoor door de ouders is gemachtigd, zijnde geen personeelslid van het bestuur.

Ouders overleggen in dat geval van tevoren met de school over:

- wie naar school komt om de handeling(en) uit te voeren;
- wanneer de handeling moet/kan plaatsvinden;
- de ruimte waar de handeling kan plaatsvinden;
- hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijvoorbeeld verpleegkundige verschijnt niet of niet op de afgesproken tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling);
- wie in het oog houdt of alles verloopt, zoals afgesproken (denk daarbij ook aan afwezigheid van het personeelslid waarmee de afspraken worden gemaakt) en
- wijze en tijd van informeren als er een wijziging in de afspraken komt.

Het zal duidelijk zijn dat - gezien het ingrijpende van de handelingen – de afspraken met betrekking tot bovengenoemde punten schriftelijk moeten worden vastgelegd en dat alle documenten met betrekking tot medische handelingen en medicijnverstrekking in noodgevallen door de ouders moeten worden ondertekend.

Bijlage 1 Voorbeeld toestemmingsformulier

Dit is een standaard formulier, dat voor elke leerling die wordt ingeschreven ingevuld zou moeten worden. Het betreft afspraken over hoe de school zal handelen voor het geval een leerling ziek wordt op school. Het gaat voor dit formulier niet om specifieke medische situaties. N.a.v. de gegevens die worden ingevuld, kunnen wel gesprekken volgen met ouders voor het organiseren van de zorg die nodig is voor een leerling.

Het formulier kan de volgende informatie bevatten:

(begin formulier)

Verklaring Toestemming tot handelwijze voor als de leerling ziek wordt of gewond raakt op school.
(bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het kan voorkomen dat uw kind gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt geprikt of iets dergelijks. In zo'n geval zal de school contact opnemen met u als ouders, verzorgers of met een andere, door u aangewezen, persoon.

Een enkele keer komt het voor dat al deze personen niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet, zal de school een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is met een eenvoudige pijnstiller of afzondering en rust en zal bij twijfel altijd een arts geconsulteerd worden.

Wilt u aangeven met welke personen achtereenvolgens contact gezocht moet worden als de ouders niet bereikbaar zijn?

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling

Geboortedatum:.....

Naam ouder/verzorger:.....

(tevens 1e waarschuwingsadres)

Telefoon thuis..... mobiel.....

Telefoon werk..... mobiel.....

Naam, adres, woonplaats huisarts

Telefoon.....

Te waarschuwen personen, indien 1e ouder/verzorger niet te bereiken is:

1. Naam

Relatie tot leerling..... (bijv. vader, tante, buurvrouw)

Telefoon thuis..... mobiel.....

Telefoon werk:

2. Naam

Relatie tot leerling..... (bijv. vader, tante, buurvrouw)

Telefoon thuis..... mobiel.....

Telefoon werk:

Mijn kind is overgevoelig/allergisch voor de volgende zaken:

.....

.....

.....

.....

U, ouders/verzorgers, bent verplicht, en ervoor verantwoordelijk, ervoor te zorgen dat de gegevens op dit formulier zolang uw kind bij ons op school, actueel zullen blijven en op school aanwezig zijn. Het is voor de gezondheid van uw kind, van groot belang dat de gegevens actueel blijven.

Om die reden verklaart u dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Ondertekening door ouders/verzorgers:

Naam:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Bijlage 2 Afspraken met betrekking tot het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekenden (ouders en school) verklaren de volgende afspraken met elkaar gemaakt te hebben met betrekking tot uitvoering van de zogenaamde „medische handeling“ op school bij:

Naam leerling:
Geboortedatum
Adres
Postcode en plaats:
Naam ouder(s)/verzorger(s)
Telefoon thuis:
Telefoon werk:
Naam huisarts:
Telefoon:
Naam specialist:
Telefoon:

Afgesproken is, dat bij bovengenoemde leerling de voor hem/haar noodzakelijke medische handelingen op school zullen worden uitgevoerd:

door de vader/moeder/een derde¹, namelijk(naam) te bereiken op (telefoonnummer), geen personeelslid van het bestuur;

Deze medische handeling:

■ bestaat uit

.....

.....

■ en is nodig vanwege de ziekte:

.....

.....

en moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijdstippen

om..... uur

om uur

om uur

om uur

OF:

■

¹ doorstrepen wat niet van toepassing is

mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie (shock, allergie, acuut):

.....

.....

Tenslotte is afgesproken dat:

- de medische handeling plaats kan vinden in ruimte ;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd kan verschijnen, hij/zij daarover de school zo snel mogelijk op de hoogte stelt en aangeeft hoe het opgelost wordt;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd verschijnt zonder bericht, de ouder telefonisch wordt benaderd door de schoolleiding en
- de ouders bijhouden of de medische handeling op de juiste tijd en wijze plaatsvindt;

Eventuele aanvullende opmerkingen:

.....

.....

.....

.....

U, als ouders/verzorgers, bent verplicht, en verantwoordelijk, ervoor te zorgen dat de gegevens van dit formulier zolang uw kind bij ons op school zit, actueel te houden en er zorg voor te dragen dat de noodzakelijke gegevens altijd op school beschikbaar zijn. Het is van groot belang dat de gegevens actueel blijven. U verklaart om die reden dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Aldus is afgesproken:

Plaats

Datum

Ouder/verzorger:

Naam

Handtekening

Namens de school:

De directeur:

Naam:

Handtekening

Bijlage 3 Hoe te handelen bij een calamiteit

Hoe moet een school handelen bij een calamiteit ten gevolge van:

- het toedienen van medicijnen aan een leerling in een acute situatie en
- het uitvoeren van een medische handeling.

Richtlijnen

1. Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen.
2. Waarschuw zo snel mogelijk een bedrijfshulpverlener (BHV-er) voor bijstand.
3. Bel direct de huisarts in de buurt en als bekend, de huisarts en/of de specialist van de leerling.
4. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
5. Geef door naar aanleiding van welk medicijn of „medische“ handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt).
6. Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 - naam van de leerling
 - geboortedatum
 - telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon
 - naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 - ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
7. Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 - leg duidelijk uit wat er gebeurd is;
 - vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd en in geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.